1170 1917

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING. 1

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt
Runtens hd.

Anmärkningar:

Div. folkminnen.

1170

På låsmöten skulle di alltid ha en stekt gås o kål. Gåsen skulle klunkarn dela. Också på stora julkalaser. En stekt gris med äpple i mun skulle vara andra målet.

Kvällsmaten fick o gröt, o då skulle di rimma tills di kom hop o slåss.

S. S. S.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

1917

2

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Göstrand

i Löt

Anmärkningar:

Bröden Te jul knyttades med en gam-
mal mässingskam.

1170
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

3. 1917

3

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björklund

i Löt

Anmärkningar:

Två talglius, di förhasta di kunne fåtag i, skulle stå ett vid var bordände ve julen.

De' fick inte brinna mer än julafton, nyårsafton o trettonaftn

1170

4. 1917

4

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björklund

i Löt fr Runsten hd Landsk Öland

Anmärkningar:

Någon klädde ut sig te julbock o kom in o stångade dem. Ibland gav han gåvor, julklappar begagnades inte då.

1170

5 1917

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

5

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Gustaf

i Löt

Anmärkningar:

Man fick inte slåtka av en brand jul-
natten på då fick di brandråd.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

6 1917

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Hörstrand

i Löt

Anmärkningar:

Julafton skulle di "skjutsa tiggare": di åt kåttet på en ockfat eller grisspat o satte hops benen igen. Så försökte di gå med dett (vadanserande) så dett ej ramlade i sär medan di gick te dören o tebaka igen. Då fick di inte mycket tiggare, men ramlade de i sär så fick di mycke tiggare.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

7.

7

Uppt. av C. W. J. Lyttner

efter Smeden Sven Björklund

i Löt

Anmärkningar:

Ingen fick gå in hos en under julvagen för kom ett kuntimmer in, blev det bara konkräk i lägan, o var det ett manfolk så blev det kankräk.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

8

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Östrand

i Lot

Anmärkningar:

Min mor talade om att de skulle dansa i julhalmen.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Göstrand

i Lot

Anmärkningar:

Di skulle säga ut rottorna 3 dar före jul och befallte dem fly, för di hade inte rå te å föda dem. Det skulle sägas Till i alla rum i gården.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING. 10

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Lôt

Anmärkningar:

a Det var (om julen) så många rundgångare som skulle se hur året skulle bli. De gick upp på kyrkgården 1/2 12 på julkvällen o gick där till 1-tiden. Sen kunde de säga hur många gravar som skulle bli uppkastade och om det ble godt fiskår.

1170

11

11

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Östrand

i Löt

Öland

Anmärkningar:

Kringgångare (eller rundgångare) skulle ha med sig en brödkaka åt gluppsson för att hon ej skulle äta opp dem. Kom hon och var beskedlig, skulle det vee ett godt år, men kom hon och ville äta opp dem blev det dåligt år.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

12.

12

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt

Anmärkningar:

20-dan skulle di köra åt julen o gick från gård till gård och blev fägnade.

"20-dag Knut
skall Tunnbaltnen ut."

Di som började i ena ändan på byn blev fulla innan di kom till andra ändan.
Nästa år började i andra ändan på byn.

1120

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

13.
13

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt

Anmärkningar:

Di satte ut mat till tomtegubbarna om julen.

Kreaturen skulle ha bröd av alla sorterna och så skulle di ha hö julkvällen.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

19

14

Uppt. av C. W. . . Lydow

efter Smeden Sven Östrand

i Löt

Anmärkningar:

Di skulle till jul ha tre slags supesvaror, sirapsbrännvin o glödgatt brännvin o vanligt.

Di skulle skåla för allihops. Di räknade opp de gamle som va döa o släkt på annat håll.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

15

15

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt

Anmärkningar:

Till jul skulle di ha alla slags mat: kroppkakor, kött o. fisk.

En julhög av 3 brödkakor o en ost skulle ligga på bordet Till 20-dag

Tre brödkivor skulle skäras åt var. Den som såg sig god Till att äta opp all sin mat den dagen, skulle va för hela året.

1170.

16

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

16

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Östrand

i Lōt, Runstens hd, Öland

Anmärkningar:

Man skulle i förr hem ha en julstock i spisen. Far va från Madsjö sn. i Småland. Stocken kunde va ett par alnar lång. Okynnigt folk försökte borra hål i stocken o lägga krut i och plugga till.

1170

17

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

17

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt Öland

Anmärkningar:

1/1

Präst och klockare skulle ha julkost: En prästler skulle väga en 18, 20 lb. Så skulle det vara ett fårlår och ett ljus.

Prästen skulle ha gås och Lamm först i oktober.

→ Klockarn fick fara omkring efter sitt och fick ett kvarter bränvin i varje stugan för att han for. Han brukade va full när han kom hem.

Smén, skräddarn, skomakarn, båtsman o byalagets förvaktare m. fl. skulle också ha julkost: en limpa, ett fårlår o ett ljus o malt.

I synnerhet smen, båtsman o klockarn skulle ha ett kvarter bränvin till i varje stua.

vänd!

1170 18

18

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Göstrand

i Lät

Anmärkningar:

Här skulle de opps i dopparedrägten kl 4. När de kom från Lagåsen, skulle de doppa i grytan.

1170

19.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

19

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Göstrand

i Löt

Anmärkningar:

Ingen eld skulle tändas på morgonen på juldagen. Man åt av vad de lämnade julafton.

1170

20

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

20

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björkman

i Löt

Anmärkningar:

Dra timmerstockar. (pantlösning)

Man skulle dra pannan mot en dörr så det drundrade.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Gjöstrand

i Löt

Anmärkningar:

11.

21

Skifta makar.

Den ene sprang till den andre. De var par om par, och det ena paret gick till det andra och så byttes de. Men då skulle en, som var utsedd till det, slå dem på de hade varit otrogna.

1170

22

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

22

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björstrand

i Löt

Anmärkningar:

Tamja stutar.

Två stod med ryggarna mot varann o hade ett kläde mellan benen som de skulle hålla stramt och så skulle de försöka bita varandra på gåckel förstår se.

1170 23

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

23

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björstrand

i Löt

Anmärkningar:

Göra grisar (pantlösning)

Man skulle lägga sig på golvet och hutta lika många gånger som man skulle göra grisar.

1170

24

24

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Östrand

i Löt

Anmärkningar:

Vid nyårstid skötte de ut det gamla året.

1170

25

25

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. Sydow

efter Smeden Sven Björklund
Hörad Ornsten
i Löt. Sn
Öland

Anmärkningar:

Berättat av Sven Björklund
Löt

Påskmorgon skulle man springa
över rinnande vatten för att bli lätt.

1170 26

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

26

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Svärtsand

i Låt

Anmärkningar: Ub
Dbz Öland
Vsd Runsten
Sm Lot

Man sköt efter trullpacken på dymmel-onsdag o skärtorsdag. Likaså påskmorgon.

1170

27

27

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v Sydow

efter Smeden Sven Göstrand

i Löt sn. Runsten hd

Anmärkningar:

Urbanus var kärfredsdagen.

1170

28
28

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt

Anmärkningar:

Berteldagen 24 aug, skulle orkså vara någråds

1170

29

29

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björstrand

i Löt bn

Anmärkningar:

Prästen Ek

Gregoriusdagen, 12 mars.

Den som la sig sist skulle på ett horn i sängen, en hornske om inte annat. Då blee han Hörnas. Den som först kom att lägga sig var Särkas.

A 170

30
30

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Sweden Sven Svärtrand

i Löt

Anmärkningar:

Samuel, 20 aug, skulle rågstädden börja

1170

31

31

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Lof Sn Åland

Runsten hd

Anmärkningar:

den 25 mars bar tranan Hjis i sång.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

32
32

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt

Anmärkningar:

Landskap: Öland
Härad: Runsten
Socken: Löt

På dymmelonsdag skulle man försöka hänga på varandra dymmelknipper (raka, kvast o smörjehorn) som gjordes av träpinnar.

1170 33.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING. 33

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Sweden Sven Björklund

i Löt

Anmärkningar:

Vid bröllop gav de skålpängar, men det är bortlagt nu.

De red som de hade valt galna fram o tebakes, när ja va pojk.

Sen 50-talet har ingenting förekommit de' ja vet.

1170 37

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

34

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Östrand

i Löt

Anmärkningar:

Varje gång innan nån dag, hördes det smidas i' smedjan. "Se så ja, nu måste vi smia likkistspik i' da'!" Å de' slog in.

1170 35

35

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björklund

i Löt

Anmärkningar:

I Vallonäs såg min mor hur det först kom två ljus och blev stående vid kyrkporten och litet efter kom ett tredje ljus gående. Sen dog där två på en gång, och ett par dar senare en till.

1170 36

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

36

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Göstrand

i Lät

Gland

Anmärkningar:

En salmbok o en sax skulle läggas på den dödes bröst medan han låg lik.

1170

37.

37

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Gjörtsson

i Lått

Anmärkningar:

Vid begravningar bar man likett till kyrkan. De som bar skulle ha tre brödskiv, skivor av bygnott och pannkaka o var sitt rå och två, tre supar brännin var. När de sen kom från kyrkan skulle de ha glödgat brännin.

För skulle de ha gröt, men nu å det punktroppa i stället. Så ska de ha kött och fisk.

För ba man alla i bygalaget, men nu bara de bruna, inte de fattiga.

1170 38

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING. 38

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Gyllstrand

i Lau Öland

Anmärkningar:

När en bonde dog, skulle prästen ha en oxe, när en husbonde dog, en ko i likstod. Det blev borttaget på 1850-60-talet.

1170

39
39

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Östrand

i Löt

Anmärkningar:

Om man bar mjölk över harspår, blev den skämd om man ej hade krystat över krukan.

På somliga håll skulle man sen också dänka 3 gånger med en saltnypa, och så tog man en liten klunk i munnen och sprutade ut i kärlet igen.

1170

50
40

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Söderlund

i Löt

Anmärkningar:

En bonde, när han hade skott hästen, gjorde kryss först med tången sen med hammaren och knackade lätt på varje sön. "Så sitt nu i Guds namn!" sa han.

1170

41

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björstrand

i Löt

Anmärkningar:

Gav de en fattig en smörgås, skulle de göra kryss över.

1170

Lunds Universitets Folkminnessamling.

4A 42

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Björkman

i Löt

Anmärkningar:

I Köping sn i Samnedstorps by var en som hade tomte. Där var så rikt medan han levde. De kunde höra hur det tröskade om natten. De måste sätta ut mjölk på alla håll. När han dog, blev det hastigt fattigt.

Mor i gården sa att det var åt katten de satte mjölk.

Om någon försökte stjäla där, blev han som lam och kunde ingenting ta med sig.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

43.
43

Uppt. av C. W. s. Sydow

efter Smeden Sven Björklund

i Löt

Anmärkningar:

För va här förbjudet med vättar. De' va kvarterslångt folk som dansade.

Mor min kom in i en sån dans men som hon kommit därifrån blev det så svart på ögonen så hon visste inte var hon var. Stannar man i en sådan dans blir man sjuk. "Akt er, så ja inte tramper på er!" sa ho.

De' syns brunna ringar på marken där sådana vättedansar varit.

1170

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. S., Sydsv

efter Smeden Sven Göstrand

i Löt.

Anmärkningar:

Bort i Rällatall var det en som rände sin tynga i ett vättebarn. Han såg inte nått, bara hörde de' skrek. Han ba' om förlåtelse. De' svarade: "Dö barnet, dö du nä."

1170

45
45

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av C. W. v. Sydow

efter Smeden Sven Sjöstrand

i Löt

Anmärkningar:

Min morfar (Stenåsa sorken) hade sjörån o riktit trätte med henne.

Han lå i sjöbon o då kom hon in. "Ja å så gla" sa ho. "Va å du gla för?" sa han. "Nu ha ja fått hem lite salt." — "Gå ut då o bärj!" sa han. Då på morgonen då han kom ut, va där ett skepp som strandat.

En gång hade han varit ute o fångat ekan full med ål. Han stötte på en sten så att ålen kom i rattet. Då skrattade sjörån.

En gång skulle han hugga en ål, som han tyckte, men stöp i sjön. Då skrattade hon. Hon brukade jämt retas med honom.

Hon va så fin som en fin fru.